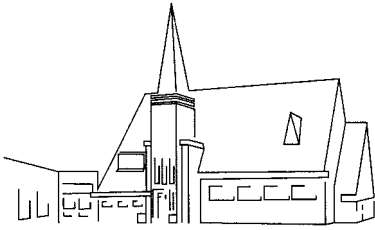

100 Jaar

Vrije Evangelische Gemeente

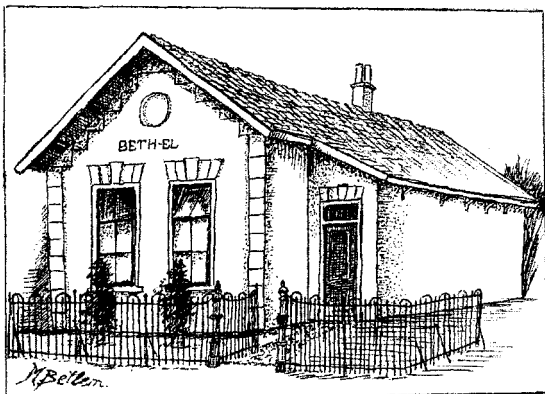
Op 23 maart 2004 bestond de Vrije Evangelische Gemeente Hilversum 100 jaar. Dit artikel is een bewerking van teksten van Peter Oosterhagen en Jaap Slagt uit de jubileumuitgave van de Bethelbode, maart 2004.

Het begon allemaal met dominee Dirk Lokhorst. Hij was tot geloof gekomen in 'Luctor et Emergo' in Oldenbroek. Hij was medewerker van freule Hartsen die samenkomsten hield in gebouw 'Eben Haezer' in het Noordse Bosje. Hem werd door enkele broeders gevraagd evangelisatiearbeid te verrichten in een gebouwtje aan de Zadelstraat. Hieruit ontstond de VEG Hilversum en dominee Lokhorst werd de eerste predikant. Hij was een veelzijdig man; hij leidde net zo gemakkelijk het zangkoor als een grote samenkomst.

Waar kwamen zij bij elkaar...?

In de lente van 1898 vond in een gehuurd bewaarschooltje in de Zadelstraat de eerste evangelisatiesamenkomst plaats. De openingsavond van de Evangelisatiepost Hilversum, op 22 maart 1898, bracht f25,55 op. Op de eerste zondagse samenkomst is aan collec-

Kerkgebouw der Vrije Evangelische Gemeente aan de Zadelstraat in 1904. Tekening Maarten Betlem. (coll. Goois Museum)

tegeld een bedrag van f2,40 ingezameld. Op de daaropvolgende drie zondagen steeg de opbrengsten van de collecte naar respectievelijk f3,98, f4,34 en f9,34. Na een kleine vergroting van het zaaltje in 1901 werd in 1922 het kerkgebouw Bethel gekocht van de VEG Amsterdam voor de prijs van f1.000. In 1923 werd het ingrijpend verbouwd voor de som van f5.733,20. Dominee Van Petegem heeft toen het mooie Bethelkerkje ingewijd. Een orgel werd aangeschaft bij de firma Goldsmeding voor f1.125. Het orgel werd ingewijd door de dirigent van het gemeentekoor 'Immanuël', de heer Jac. van der Bijl uit Amersfoort.

Door de snelle groei van de gemeente was ook dit gebouw spoedig te klein. In 1931 werd het vertrouwde Bet-

*Chronologisch overzicht van de
Vrije Evangelische Gemeente Hilversum*

23 maart 1898	Eerste samenkomst met als voorganger D. Lokhorst.	21 maart 1931	Eerste steenlegging Taludwegkerk.
1901	Het Bethelzaaltje moet worden vergroot.	26 augustus 1931	Inwijding nieuwe kerkgebouw.
januari 1904	Besluit tot stichting van een Vrije Evangelische Gemeente.	24 februari 1946	Ds. J.J. van Petegem vertrekt naar de binnenlandse zending.
23 maart 1904	Stichtingsvergadering. Broeder Lokhorst wordt beroepen als predikant.	12 mei 1946	Ds. D.W. Veldkamp doet zijn intrede.
12 april 1904	Instituering van de gemeente. Bevestiging van kerkenraad. Bevestiging en inzegening van voorganger D. Lokhorst.	3 november 1968	Afscheid van ds. D.W. Veldkamp.
12 juni 1907	Voorganger Lokhorst ontslaapt in de Heer.	2 maart 1969	Intrede ds. H. Postma.
3 mei 1908	Intrede voorganger K. van den Hoek.	27 oktober 1974	Afscheid van ds. H. Postma.
1 november 1910	Voorganger K. van den Hoek vertrekt naar stadszending Utrecht.	16 september 1979	Intrede van ds. K. de Ruiter.
1910/1911	Broeder J. van der Schors dient als hulpprediker.	25 april 1982	Afscheid van ds. K. de Ruiter.
20 april 1913	Intrede voorganger A. Winckel.	26 april 1987	Intrede evangelist A.P. van de Sande.
5 april 1915	Voorganger A. Winckel vertrekt naar Veendam.	14 september 1992	Afscheid evangelist A.P. van de Sande.
13 juni 1915	Intrede voorganger J. Adolfs.	15 januari 1994	Oprichtingsvergadering van de Federatie van Vrije Evangelische Gemeenten.
1 december 1918	Afscheid van voorganger Adolfs.	12 maart 1995	Intrede van ds. K. van Berghem.
8 december 1918	Kandidaat J.J. van Petegem doet zijn intrede als hulppredikant	7 juni 1998	Afscheid van ds. K. van Berghem.
10 september 1919	Voorganger J.J. van Petegem wordt bevestigd en ingezegend als predikant.	20 september 1998	Intrede van broeder H.J. Varkevisser.
		17 augustus 2003	Afscheid van broeder H.J. Varkevisser.

hel voor f10.000 verkocht aan de heer Prins. Na rijp be- raad was inmiddels besloten om een nieuwe kerk te bouwen aan de Taludweg. Onder leiding van architect Blok werd door het aannemersbedrijf Zeggelaar & Van Mourik uit Naarden een nieuwe kerk gebouwd voor f33.000. De eerste steen werd gelegd op 21 maart 1931.

Het kerkje aan de Zadelstraat na de verbouwing van 1923.

Op 16 augustus van dat jaar vond de inwijding van ons huidige kerkgebouw plaats. De tekst van de prediking was die zondag uit Job 37:14b: *Sta, en aanmerk de wonderen Gods.* Inclusief kerkinventaris en het aankopen van de grond hebben de totale kosten f60.000 bedragen. Ook de wegaanleg van de Taludweg naar het kerkgebouw moest door de VEG worden betaald. Onderaan de nota stond daar een bedrag van f2.500 voor. Voor de financiering van het geheel werd een hypotheek afgesloten voor f35.000 tegen een rente van vijf procent. Een orgel werd besteld bij de firma Spanjaard in Amsterdam voor f5.000. Bij de besluitvorming voor de bouw van deze kerk waren slechts 150 leden lid van onze gemeente. Later heeft het kerkgebouw nog diverse verbouwingen en restauraties ondergaan. De laatste was in 1991 met de bouw van de nieuwe zalen en de 'Vejo-kelder'. Onder de streep van de begroting prijkt een bedrag van f440.000. Dat is wel even een zeer groot verschil met de beginjaren.

Omdat er veel leden in de wijk "Over 't Spoor" woon- den, werd uitgezien naar een plaats van samenkomst in deze wijk. Die werd gevonden op de Liebergerweg 47a. Dit wijkgebouw Bethel werd zondagavond 2 juli

De nieuwe kerk aan de Taludweg.

1944 in gebruik genomen. Aanvankelijk was het de bedoeling ook in die omgeving een kerk te bouwen, maar zover is het nooit gekomen. De gang naar de Taludweg bleek op den duur niet meer onoverkomelijk. In maart 1953 werd de laatste dienst gehouden.

In 1949 is de VEG ook in Baarn begonnen met het houden van diensten. Deze werden gehouden in de Doopsgezinde kerk aan de Eemnesserweg. Tot april 1978 zijn hier elke zondag diensten gehouden. Doordat het autobezit toenam, was de afstand tussen Baarn en Hilversum voor velen geen bezwaar meer. Broeder Th. Bijlsma leidde op 30 april 1978 de laatste dienst. In Soest zijn op het adres Prins Bernhardlaan 2 nog enige tijd samenkomsten en later bijbelstudies gehouden. Tot gemeentevorming is het ook hier echter nooit gekomen.

De pogingen om in Huizen tot gemeentevorming te komen, zijn beter verlopen. Hier werd op zondag 13 oktober 1985 een eerste dienst gehouden, nadat al enige tijd was gestart met bidstonden en bijbelstudies. De diensten werden goed bezocht en daarom werd de behoefte gevoeld om een zelfstandige gemeente te vormen. In de ledenvergadering van 14 september 1992 werd onder leiding van broeder Jan Verwijs de overdracht bekrachtigd. Broeder Duijst dankte, als voorzitter van de nieuwe kerkenraad van Huizen, voor

de steun die mocht worden ontvangen. Met 59 leden startte de nieuwe VEG gemeente Huizen, die inmiddels al voor velen tot zegen is geweest en opgegroeid is tot een volwassen dochter.

Wat deden ze voor de jeugd...?

Het jeugdwerk kwam in het begin maar moeilijk op gang. Mede door gebrek aan ruimte werd aanvankelijk alleen door het geven van catechisatie iets aan jeugdwerk gedaan. In 1927 waren er 45 'leerlingen' op catechisatie en zeventig kinderen op de inmiddels opgerichte zondagschool. Er was toen ook een meisjeskrans met 22 leden. Zeventien jongemannen kwamen bijeen op hun vereniging. Een knapenvereniging kwam maar niet van de grond. Eerst in 1930 deden de broeders Kalsbeek, Van Efferen en Mijnhout een poging om voor de knapen iets te organiseren. Na korte tijd is deze poging weer opgegeven. Het zondagschoolwerk is wel tot grote bloei gekomen. Ook "Over 't Spoor" is in 1927 in een school aan de Merelstraat met dit werk begonnen.

Het jeugdwerk heeft door de ingebruikname van de nieuwe kerk aan de Taludweg en de toename van het aantal leden goede progressie geboekt. In 1933 was er naast vier catechisatiegroepen ook een kleine meisjeskrans. Zusters Baten en M. Breure waren de leidsters van de krans voor meisjes in de leeftijd van zes tot tien jaar. Zuster A.E. Visser-Lamens leidde de grote meisjeskrans voor meisjes vanaf zestien jaar. De broeders J. Kalsbeek en S. Evers leidden de jongelingsvereniging. In 1935 namen de broeders B.J. Mijnhout en A. Witteveen nogmaals een poging om een knapenvereniging op te richten. En blijkens de notulen uit het archief had dat nu meer succes.

Met het gebruik om eens per maand een jeugddienst te houden is in 1943 een start gemaakt. Op zondag 21 februari werd door dominee Verboom toen de eerste dienst gehouden. Ook werd besloten om tweemaal per maand een jeugdavond te organiseren. De hiervoor gekozen jeugdtraad bestond uit de meisjes Henny Oosterhagen, Mien Barneveld en Beb Muis en de jongens Piet Oosterhagen, Johan Spiering en Hans Baars. Na de oorlog werden de jongens- en meisjesclubs boven zestien jaar samengevoegd onder de naam Vejo. Wegens grote toeloop werd in september 1980 een Mini-Vejo gevormd voor de jeugd van twaalf tot zestien jaar.

Interieur met het orgel.

De arbeid van de zondagsschool breidde zich ook gestaag uit. Dankzij de motor achter dit werk, broeder Theo Oosterhagen sr., konden de kinderen terecht aan de Taludweg, in Kerkelanden (Dr. J. Dieperinkschool), de Minckelersschool en bij de familie Blok aan de Van Riebeeckweg 1. In oktober 1971 werd besloten de zondagsschool aan de Taludweg om te vormen tot een kinderkerk. Ook de andere zondagsscholen werden in de loop van de tijd daar ondergebracht. Voor de peuters, kleuters en baby's kwam er in de loop van de tijd ook een oppasdienst. Door de uitbreiding van de zalen achter de kerk in 1990 kon dit werk verder worden uitgebouwd. Onder verschillende benamingen werden voor de oudere jeugd in de loop der jaren activiteiten georganiseerd. In 1977 werd een jongerencontact opgericht bij Wietske en Martin Spiering. Er was behoefte om van uit de bijbel antwoord te krijgen op allerlei levensvragen. In 1983 heette deze groep Picudiem. Het is een zegen dat ook nu nog onder de bezielende leiding van de familie Van den Berg er nog twee jongerengroepen bijeenkomen in de Vejokelder.

Hoe zongen zij...?

Het koorleven heeft steeds een belangrijke plaats in ons gemeentelven ingenomen. Van begin af aan is er in koorverband gezongen. Reeds ver voordat de VEG werd gesticht, bestond het gemeentekoor al. Zuster W.J. van Deutekom maakt er ook melding van in haar gedenkschrift, samengesteld in 1993: *God, onze Hulp in ouden tijd... Hoop onzer toekomst nu!* De exacte datum van oprichting is niet bekend, maar uit een oud kasboek van de penningmeester blijkt, dat het koor in 1901 vijf kwartjes per maand afdroeg aan zaalhuur.

Op de meest uiteenlopende plaatsen heeft het zangkoor Immanuël het Evangelie kunnen uitdragen door middel van het lied. Ze hebben bijvoorbeeld gezongen in het oude Diaconessenhuis aan de Neuweg, het Majella ziekenhuis te Bussum, in verzorgingshuizen, gevangenissen, tijdens openluchtbijeenkomsten en zelfs in het woonwagenkamp. Ook aan de gemeentelijke samenkomsten werd en wordt regelmatig meegewerkt. Zoals de ouden zongen, piepen de jongen. De jeugd heeft ook al heel vroeg als koor gezongen. Vrijwel altijd is er een kinderkoortje geweest. Al sedert de tijd van de heer Smit Duijzenkunst, opticien aan de Kerkstraat en dirigent van Immanuël, bestond er een flink kinderkoor. Tijdens het jaarfeest van 1935 werd aan het koor de naam Hosanna gegeven. Dirigente was toen mevrouw A.C. Kroes-ter Horst. Hosanna heeft bestaan tot december 1952 en is toen, wegens gebrek aan leden, opgeheven. Echter in 1956 blijkt onze gemeente weer levensvatbaar te zijn voor een kinderkoor. Maar na verloop van tijd is dit weer omgezet in een meisjeskoor met als dirigent broeder J. Aarts. Een flinke opleving van het koorleven brak los toen Tante Mien, ofwel zuster M. van de Heuvel, in september 1960 de dirigerestok ter hand nam. Het meisjeskoor werd weer een jeugdkoor, met de naam 'Jong Immanuël'. Ook het kinderkoor 'Hosanna' werd nieuw leven ingeblazen en zuster Abraham leidde dit koor ook nog enige tijd. Het jeugdkoor groeide via 'Kolle Vivan' uit naar het huidige 'Get together Choir & Band'. Het kinderkoor heet nu 'Hatikwa'. En een nieuw tienerkoor heeft in de laatste jaren nog het levenslicht gezien. Het heet 'Joyful Noise'.

Hoe musicerden zij...?

't Argel' heeft altijd een grote plaats in het begeleiden van de gemeentezang ingenomen. Het eerste harmonium in 'Bethel' werd gehuurd voor vijf gulden per maand. Bij de verbouwing in 1923 werd een nieuw instrument aangeschaft bij de firma Goldsmeding. Dat heeft tot 1931 dienst gedaan en is door de nieuwe eigenaar van Bethel overgenomen.

Bij de ingebruikname van het kerkgebouw aan de Taludweg werd een nieuw elektrisch orgel geplaatst door de firma Spanjaard uit Amsterdam. De kosten bedroegen vijfduizend gulden, inclusief 25 jaar garantie. Het orgel heeft het echter 50 jaar uitgehouden. De

pompeniers die de blaasbalg van het oude orgel aantrapt, werden bedankt voor de bewezen diensten. Boze tongen beweren dat het een bioscooporgel was, vanwege het klokkenspel dat er inzat.

In 1982 was dit orgel aan vervanging toe. Voor zestigduizend gulden werd een nieuw instrument gebouwd door de firma De Wit in Nieuw-Vennep. Op 30 juni werd het in gebruik genomen tijdens een concert door Everhart Zwart, met vioolspel van Paul Peter Spiering en zang van Berna Kousemaker. Enige tijd later zijn er nog wat pijpen aan dit orgel toegevoegd.

Behalve organisten zijn ook andere musici actief geweest in de gemeente. Zo werd op 16 november 1951 het kerkorkest 'Jubal' opgericht met als directeur broeder K. de Raaf. Daarnaast werd door 'tante Mien' op 13 januari 1969 begonnen met een jeugdorkest. Tot in de zeventiger jaren hebben deze orkesten bestaan. Geleidelijk zijn ze opgegaan in de diverse begeleidingsgroepen. Vooral in evangelisatie-, zang- en jeugddiensten wordt er steeds weer muzikale medewerking verleend. Een naam kom je hierbij steeds weer tegen: Angela Duif. Wat een trouw!

Binnen de gemeente heeft zelfs nog enige tijd een mondorgelclub bestaan. In 1933 werd deze opgericht met als leiders W.J.A. Visser en K. van Staveren.

Hoe evangeliseerden zij...?

Onze gemeente is ontstaan uit een evangelisatiepost. Dirk Lokhorst kwam naar Hilversum als medewerker van freule Hartsen. In een bewaarschooltje, het latere Bethel, werden de eerste evangelisatiesamenkomsten gehouden. In latere jaren heeft de kosteres zuster Evers de mensen, die buiten stonden te luisteren naar het zingen, min of meer met zachte hand gedwongen om binnen te komen en de samenkomst mee te maken.

Tijdens de jaarlijkse vijfdaagse conferentie was er ook altijd een evangelisatiesamenkomst. Op 15 oktober 1931 werd er gesproken over het onderwerp 'Christus maakt vrij'. Ook de landdag op tweede Pinksterdag werd gebruikt om de mensen uit te nodigen om het evangelie te horen. In het begin werden deze bijeenkomsten op verschillende plaatsen gehouden: 't Hoogt van Kruis, de heide achter de Bodemanstraat (het huidige Kerkelanden) en het Spanderswoud. Over de toeloop was niet te klagen. In 1935 waren er meer dan duizend mensen.

Dominee Veldkamp begon in de zomer van 1946 met openluchtsamenkomsten op de Kerkbrink en later op de zand- en zoutbunker op de hoek van de Taludweg met de Havenstraat en bij de Ster op de Groest en Langewenst. Naast het zangkoor was ook de christelijke Oranjeharmonie iedere keer paraat. Later werden ook op het Slachthuisplein en op een terrein bij de gasfabriek openluchtsamenkomsten belegd. Tot aan het eind van de zestiger jaren zijn de samenkomsten gehouden.

In 1947 werd een evangelisatievereniging opgericht. Door middel van traktaatverspreiding, colportage en huisbezoek werd op zaterdag geëvangeliëerd. Ook werd in deze naoorlogse jaren door het Interkerkelijk Evangelisatie Comité in samenwerking met de Hervormden en Christelijk Gereformeerden regelmatig evangelisatiesamenkomsten gehouden. Vanaf 1959 werd met een geluidswagen wekelijks rondgegaan in Hilversum en omliggende plaatsen. De familie Langhorst en broeder Van Munnikrede behoorden tot de trouwe kern van de evangelisatiecommissie. Met het eigen evangelisatieblad *In het Licht* werd huis-aan-huis gecolporteerd. Tijdens de Billy Graham-campagne van 1969 in de Expohal werden 27.000 exemplaren van dit blad door de gemeente huis-aan-huis verspreid.

Vermeldenswaardig zijn ook de Loosdrechtcampagnes, die tezamen met de Hervormde Gemeente en de Nederlands Gereformeerde Kerk uit Loosdrecht voor het eerst in 1970 zijn gehouden. Deze tiendaagse veldtocht werd geleid door evangelist Aad van de Sande van de Gemeenschapsbond.

Een ander hoogtepunt was de negendaagse opwekingsbijeenkomst in 1973 in het VEG-kerkgebouw. Een team van Canadese broeders en zusters met de predikanten Boldt en Willems hebben ons toen geholpen.

In de loop der jaren is de wijze van evangeliseren veranderd, maar is de boodschap hetzelfde gebleven. Met kijk- en luisterdiensten, kraamevangeliëatie in het Hilversumse centrum en de eigentijdse programma's van de jongerenkerk 'Stage Pleasure' in het Gooisch Podium zal onze gemeente ook in de toekomst blijven getuigen van Hem, die de gemeente ook in dit stukje werk een eeuw trouw heeft geleid.

Zo herinneren zij het zich nog...

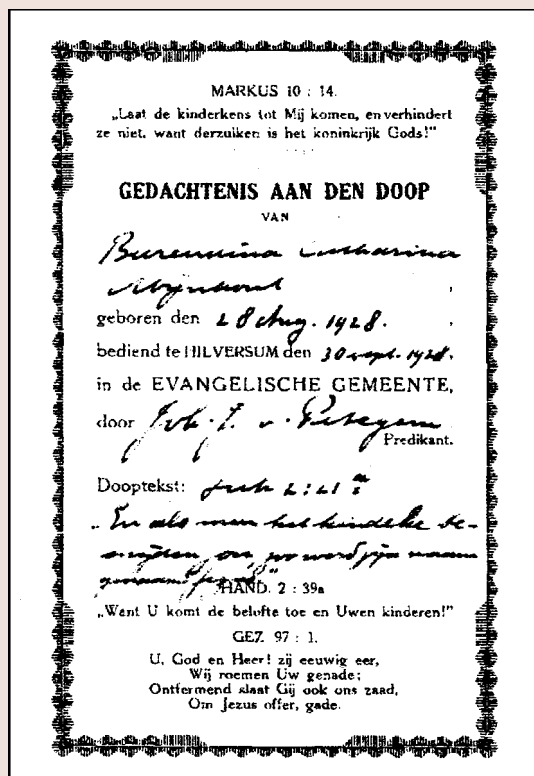
Zuster Wil van Deutekom en zuster Diny Mijnhout behoren tot de oudste families van onze gemeente. Zij weten zich de verschillende details van hun grootouders nog goed te herinneren. De grootouders van Diny Mijnhout behoren tot de oprichters van de gemeente. De familie Van Deutekom en Warning hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de verbouw van het gebouw Bethel in de jaren twintig.

Met kerst werd de kerk altijd uitbundig versierd door de Van Deutekoms. Dominee Van Petegem was hier een voorstander van. Zo moesten er twee kerstbomen in de kerk staan. Dat de gebroeders Van Deutekom nu nog steeds de kerk met kerst versieren is hier nog een uitvloeisel van. De overgang van de speelse en familiäre dominee Van Petegem naar de meer ingetogen dominee

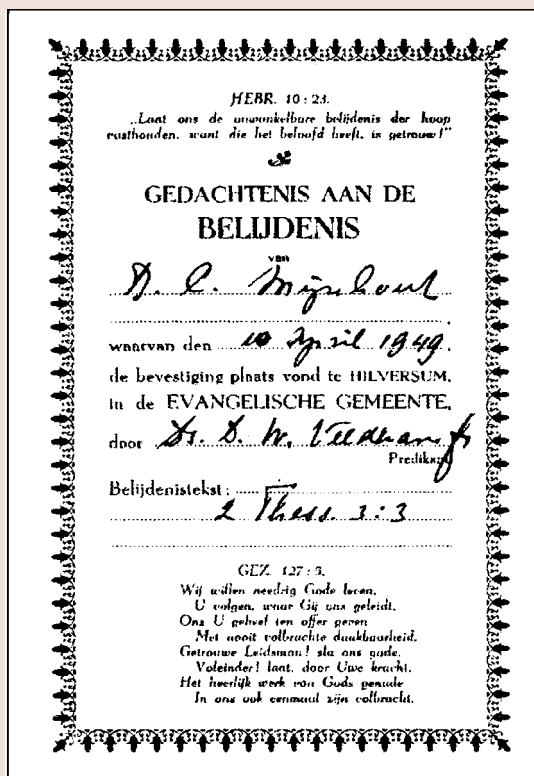
Veldkamp was daarom opvallend. Veldkamp legde het accent meer op onderricht en jeugdwerk. Wil van Deutekom is als laatste gedoopt in het oude kerkgebouw Bethel. Wijlen broeder Bert Mijnhout is als eerste gedoopt in de nieuwe kerk aan de Tauludweg.

Ook bijzonder was dat dominee Van Petegem bij de Avondmaalsviering aan iedere deelnemer apart brood en beker aanreikte met voor ieder een tekst. Maar doordat de gemeente groter werd, was dit op de duur niet meer vol te houden.

Beide zusters zijn zeer actief geweest in het gemeentekoor 'Immanuël'. Tezamen zijn zij meer dan honderd jaar lid geweest. Dit koor is reeds voor de gemeentestichting in 1904 al actief geweest. Helaas is het koorarchief uit deze periode verloren gegaan bij een bombardement in de oorlog op het huis van zuster Van de Woude op de Trompenberg.

Dooptekstkaart van B.C. Mijnhout, 28 augustus 1928. (part. coll.)

Belijdeniskaart van B.C. Mijnhout, 10 april 1949. (part. coll.)